

KLAGANDE

Socialnämnden i Skellefteå kommun
931 85 Skellefteå

MOTPART

[REDACTED]

Förvaltare: [REDACTED]

[REDACTED]

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Umeås dom den 2 februari 2017 i mål nr 1357-16,
se bilaga A

SAKEN

Bostad med särskild service

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

Socialnämnden yrkar att nämndens beslut den 21 juni 2016 ska fastställas.

██████████ anser att överklagandet ska avslås.

VAD PARTERNA ANFÖR I KAMMARRÄTTEN

Socialnämnden anför bl.a. följande.

██████████ nuvarande behov handlar främst om social samvaro och fritidsaktiviteter. Detta får anses innebära att det föreligger väsentligt ändrade förhållanden. Att inte betrakta det som väsentligt ändrade förhållanden när behoven markant ändrat karaktär skulle skapa en anmärkningsvärd ojämlikhet i förhållande till andra som söker insatsen.

██████████ behov av stöd med planering och påminnelser är idag av ringa omfattning. Hon kan hantera och planera tid. Hon klarar hushålls- sysslor utan påminnelser samt planerar och genomför sina dagliga rutiner i stort sett självständigt. Hon har dock ett fortsatt behov av påminnelser om bokade tider. Hennes självständighet i den egna bostaden visar att hon har hittat strategier och rutiner som gör att eventuella svårigheter med inlärning och uthållighet får anses utgöra ett mindre omfattande hinder. Anledningen till och omfattningen av ██████████ kontakter med personalen i servicebostaden talar inte för att hon har behov av att kunna tillgå ett nära personalstöd dygnet runt. Kontakterna med personalen kan till viss del handla mer om en vana än om tydliga behov av stöd och trygghet. Insatsen beviljades dessutom på andra grunder än trygghet, varför detta behov inte kan ligga till grund för rätten till fortsatt insats.

Sedan beslutet om bostad med särskild service ”stängdes” har ██████████
██████████ erhållit stöd i ordinärt boende enligt socialtjänstlagen (2001:453),

SoL. Under perioden den 5 oktober 2016 – den 10 januari 2017 har hon avbokat insatsen fem gånger. Under fyra veckor har hon avbokat alla besök, med motiveringen att hon har varit förkyld. Den boendehandledare som normalt besöker [REDACTED] inom ramen för insatsen har varit bortrest i tre veckor. Även under den perioden har [REDACTED] av sagt sig stödet. Hon har önskat besök från personalen endast en gång i veckan, trots möjligheten till två besök per vecka. Dessa omständigheter talar för en hög grad av självständighet och att hennes behov av stöd i dagsläget inte är av den omfattningen att hon har ett behov av servicebostad. Under den period som hon av sagt sig stödet har det inte framkommit uppgifter som talar för att hon har farit illa.

[REDACTED] har, i avvaktan på kammarrättens avgörande, valt att behålla insatsen enligt SoL i kombination med insatserna kontaktperson och daglig verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Till grund för detta har bl.a. legat att det är mycket ny personal i hennes tidigare servicebostad. Uppgifter från boendehandledaren och från [REDACTED] förvaltare talar för att stödet fungerar bra och att [REDACTED] har varit positiv till att ta emot stödet. Behovet av stöd i sjukvårdskontakter och myndighetskontakter tillgodoses genom den beviljade insatsen enligt SoL.

[REDACTED] anför bl.a. följande.

Det är korrekt att hennes behov inte huvudsakligen avser basal omvårdnad. Det är behovet av trygghet som är hennes huvudsakliga behov. Hon har ett behov av att kunna förlita sig på en stödberedskap, oavsett i hur hög grad denna faktiskt nyttjas. Upplevelsen av trygghet ska vara med vid behovsbedömningen. Det gäller trygghet att få ha kontinuitet i sitt stöd, men även personalkontinuitet. Hon går fortfarande inte till den dagliga verksamheten om hennes handledare inte arbetar. Skälet är att hon inte känner sig trygg. Hon måste ha hjälp på morgonen för att få en ordentlig frukost och hjälp

med att komma iväg till den dagliga verksamheten. Tryggheten och kontinuiteten med ett dagligt LSS-stöd i boendet är en nödvändig förutsättning för att hon ska kunna utnyttja LSS-insatsen daglig verksamhet. Handledaren har nu fått överta rollen att försöka få henne till den dagliga verksamheten, prata om relationer, förklara konsekvenserna av hennes handlingar samt ta med henne på fritidsaktiviteter. Hon kan ringa till den personal som hon har tillgång till genom insatsen enligt SoL, men eftersom hon har svårt att ta initiativ blir det inte av.

Hon har svårigheter i kontakter med hälso- och sjukvården samt med myndigheter. Hon kommer vanligen inte iväg om inte någon följer med henne. Det finns en oro att SoL:s låga ambitionsnivå gör att tillgängligheten till och delaktigheten i olika välfärdstjänster uteblir. Diagnosen spelar en viktig roll för behovens karaktär och omfattningen av dem, även om diagnosen i sig inte ger rätt till LSS-insatser. Syftet och målsättningen med LSS är mycket vidare än att främst ge omvårdnad i det egna hemmet.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Tillämplig lagstiftning och praxis framgår av förvaltningsrättens dom.

Det är ostridigt att [REDACTED] tillhör personkretsen i 1 § 1. LSS. Genom beslut den 1 februari 2002 beviljades hon insatsen bostad med särskild service enligt 9 § 9. LSS från och med den 1 november 2001. Beslutet innehöll inte någon angiven tidsbegränsning eller något förbehåll om omprövning. Genom beslut den 21 juni 2016 drog nämnden in den tidigare beviljade insatsen eftersom nämnden ansåg att [REDACTED] inte hade behov av den.

I målet finns en utredning som ursprungligen låg till grund för beslutet att bevilja [REDACTED] insatsen bostad med särskild service. Kammar-rätten har inte att bedöma om [REDACTED] inte längre har rätt till

insatsen, utan ska pröva om det vid tidpunkten för socialnämndens beslut fanns grund för omprövning på grund av väsentligt ändrade förhållanden (jfr rättsfallet RÅ 2000 ref. 16 och Kammarrätten i Jönköpings dom den 22 maj 2013 i mål nr 3007-12). Prövningarna utifrån dessa skilda utgångspunkter kan utfalla olika.

Socialnämnden har uppgett att [REDACTED] sköter sin hygien och de flesta hushållssysslor självständigt. Dessa omständigheter kan inte ligga till grund för bedömningen att det föreligger väsentligt ändrade förhållanden, detta då det inte framgår att hon skulle ha varit i behov av stöd i dessa avseenden vid tidpunkten för beviljandet av insatsen den 1 februari 2002 (jfr rättsfallet RÅ 2000 ref. 16).

De behov som ursprungsbeslutet grundade sig på var istället hjälp med väckning för att komma iväg på daglig aktivitet, visst stöd med pengar och planering, svårigheter med inläring och uthållighet, hjälp med påminnelser samt hjälp med att komma bort från kompisar som utnyttjar henne på pengar och saker. [REDACTED] hjälpbehov i ekonomiska frågor tillgodoses numera genom att hon har förvaltare. I övrigt framgår att [REDACTED] fortfarande är i behov av att påminnas om bokade tider, att hon behöver stöd vid mer komplicerade uppgifter och att hon alltjämt riskerar att utnyttjas av bekanta. Det framgår också att hon söker upp personalen i servicebostaden för att hon behöver någon att ty sig till och prata med. Nämndens utredning från 2016, som låg till grund för beslutet om omprövning, visar inte att [REDACTED] svårigheter med inläring och uthållighet har upphört. Hon behöver fortfarande stöd i att komma iväg till den dagliga verksamheten. Att hon numera inte är i behov av väckning samt att hon inte behöver stöd av boendepersonalen avseende ekonomin kan inte anses medföra att hennes hjälpbehov väsentligt har förändrats.

Nämnden har anfört att [REDACTED] har avstått från aktiviteter som erbjudits inom ramen för servicebostaden. Att hon har varit avvisande till

eller har avbokat det stöd som erbjudits henne innebär inte i sig att hon inte är i behov av hjälp och stöd. Inte heller den omständigheten att hon i perioder har av sagt sig det stöd som hon nu är beviljad enligt SoL visar att hon numera är så självständig att hon inte längre är i behov av servicebostad. Enligt kammarrättens mening synes detta istället vara ett uttryck för det behov av trygghet och personalkontinuitet som [REDACTED] har framhållit. Det har också framkommit att hon i vissa avseenden har vänt sig till sin handledare inom den dagliga verksamheten för sådant stöd som hon tidigare har fått av boendepersonalen.

Kammarrätten anser, i likhet med förvaltningsrätten, att den sammantagna utredningen i målet inte ger tillräckligt stöd för att [REDACTED] behov väsentligt har förändrats, så att hon inte längre är berättigad till insatsen bostad med särskild service. Det har därmed inte funnits stöd för att ompröva tidigare beslut till nackdel för [REDACTED]. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Charlotte Waas
kammarrättsråd
ordförande

Petra Ebbing
kammarrättsråd
referent

Daniel Sandberg
tf. kammarrättsassessor

Frida Englund
kammarrättsfiskal
föredragande

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I UMEÅ**

DOM
2017-02-02
Meddelad i Umeå

Mål nr
1357-16

KLAGANDE

██████████ ██████████ ██████████
c/o ██████████
██████████
██████████

Förvaltare: ██████████
██████████
██████████

MOTPART

Socialnämnden i Skellefteå kommun
931 85 Skellefteå

ÖVERKLAGAT BESLUT

Socialnämnden i Skellefteå kommuns beslut den 21 juni 2016

SAKEN

Insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktions-
hindrade, LSS

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten upphäver Socialnämndens i Skellefteå kommuns beslut
och förklarar att ██████████ har fortsatt rätt till insatsen bostad med
särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna i
enlighet med tidigare gällande beslut.

Dok.Id 66502

Postadress
Box 193
901 05 Umeå

Besöksadress
Nygatan 45
(Tingshuset)

Telefon
090-17 74 00
E-post: forvaltningsratteniumea@dom.se
www.forvaltningsratteniumea.domstol.se

Telefax
090-13 75 88

Expeditionstid
måndag–fredag
08:00-12:00
13:00-16:00

BAKGRUND OCH YRKANDEN

Socialnämnden beslutade att inte bevilja [REDACTED] fortsatt insats i form av bostad med särskild service med motiveringen att hon inte har behov av insatsen.

[REDACTED] yrkar i överklagande att hon ska få behålla insatsen bostad med särskild service för vuxna enligt 9 § 9. LSS Hon anför bl.a. att hennes behovssituation inte har ändrats på ett avgörande sätt så att hon ska förlora rätten till LSS.

Socialnämnden vidhåller beslutet och anför bl.a. följande. Av utredningen som låg till grund för det ursprungliga beslutet från 2002 framkommer att [REDACTED] hade behov av hjälp med väckning, ett visst behov av stöd med pengar och planering, hade svårigheter med inlärning och uthållighet och behövde påminnas samt att hon blev utnyttjad av kompisar på både pengar och saker. [REDACTED] har idag inga stödinsatser inplanerade i den egna bostaden. I den utredning som ligger till grund för omprövningen framkommer att [REDACTED] självständigt klarar av att komma sig upp på morgonen och att ta sig till och från arbetet. Hon kan hantera och planera tid. Hon klarar hushållssysslor, sköter sin hygien självständigt och får hjälp med sin ekonomi av sin förvaltare. De förhållanden som låg till grund för beslut om bostad med särskild service är väsentligt ändrade och [REDACTED] kan i dagsläget inte anses ha behov av insatsen.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 7 § LSS har personer som anges i 1 § rätt till insatser i form av särskilt stöd och särskild service enligt 9 § 1–9, om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Den enskilde ska genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor.

Av 9 § 9 LSS framgår att bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna är en insats som kan beviljas enligt lagen.

Det är ostridigt att [REDACTED] tillhör personkretsen enligt 1 § 1 LSS. Frågan i målet är om hon har fortsatt rätt till bostad med särskild service för vuxna i form av servicebostad enligt 9 § 9. LSS.

Enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer kan inte ett gynnande beslut återkallas annat än under vissa förutsättningar. Om beslutet försetts med ett återkallelseförbehåll, om tvingande säkerhetsskäl nödvändiggör ett återkallande eller om den enskilde utverkat det gynnande beslutet genom vilseledande anses beslutet kunna återkallas. Vidare har Högsta förvaltningsdomstolen uttalat att när ett beslut avser ett fortlöpande bistånd utan någon angiven tidsbegränsning kan skälen för omprövning vara så starka – exempelvis om biståndsbehovet väsentligt förändras – att ett absolut förbud mot omprövning på grund av ändrade förhållanden inte bör uppställas. Det kan dock inte komma i fråga att ompröva på grund av ändringar av andra förhållanden än sådana som kunnat beaktas vid det ursprungliga beslutet (RÅ 2000 ref. 16).

Förvaltningsrättens bedömning

Förvaltningsrätten konstaterar att socialnämnden genom det överklagade beslutet har omprövat och återkallat ett gynnande förvaltningsbeslut från den 1 februari 2002. Beslutet från den 1 februari 2002 har inte försetts med ett återkallelseförbehåll och några tvingande säkerhetsskäl eller något vilseledande är det heller inte fråga om i förevarande fall. Det finns då endast möjlighet till omprövning av det gynnande beslutet vid väsentligt ändrade förhållanden. Det är kommunen som har bevisbördan för att förutsättningarna för omprövning är uppfyllda.

Socialnämnden har anfört att [REDACTED] inte längre har de behov som föranledde att hon blev beviljad insatsen bostad med särskild service. Av socialnämndens beslut från 2002 framgår att [REDACTED] hade behov av hjälp med väckning, ett visst behov av stöd med pengar och planering samt hade svårigheter med inläring och uthållighet och behövde påminnas. I utredningen som ligger till grund för det nu överklagade beslutet framgår att [REDACTED] inte längre behöver hjälp med väckning. Hon hanterar tid bra och hon vet hur lång tid en uppgift tar. Hon behöver påminnas om läkartider/tandläkartider och sköter sin ekonomi med stöd från sin förvaltare.

Förvaltningsrätten anser att utredningen visar att [REDACTED] blivit mer självständig i vissa delar jämfört med när hon beviljades bostad med särskild service. Hennes faktiska behov i vissa delar med väckning och ekonomi har upphört eller tillgodoses på annat sätt.

Förvaltningsrätten anser emellertid inte att [REDACTED] blivit mer självständig i den omfattningen att hennes hjälpbehov väsentligen ändrats, utan hjälpbehoven får anses vara i grunden väsentligen lika. Hon har kvar sin begåvningsmässiga funktionsnedsättning, och det yttrar sig alltså i att hon söker det stöd som finns runt sitt boende, att hon använder gemensamhetslokalen, hon deltar i vissa av de sociala aktiviteterna och hon söker aktivt upp den trygghet som personalen utgör. Vid sådant förhållande anser förvaltningsrätten att de förutsättningar, genom vilka ett gynnande beslut kan återkallas, inte föreligger i förevarande fall. Socialnämnden har således inte haft fog för sitt beslut att [REDACTED] inte längre skulle beviljas insatsen bostad med särskild service.

Förvaltningsrätten bifaller därför överklagandet genom att upphäva det överklagade beslutet och förklarar att [REDACTED] är berättigad till in-

satsen bostad med särskild service i enlighet med äldre beslut den 1 februari 2002.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1C)

Karin Granholm

I avgörandet, som är enhälligt, har rådmannen Karin Granholm samt nämndemännen Siv Eliasson, Kenneth Nordström och Daniel Nyström deltagit. Målet har föredragits av Jessica Fredriksson.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Sundsvall.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nå för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.